

תנועת הקיבוץ הדתי

י"ח אלול, תשע"א, 17.9.2011

גיליון מס' 276

פרשת כי תבוא

חציית הרוביקון וחציית הירדן

מאת הרב אביה רוזן, מדרשת עין הנצי"ב

כשילויס קיסר חצה את נהר הרוביקון הדבר סימל את השתלטותו על רומא. מאז חציית הרוביקון הפך למושג. גם למושג חציית נהר הירדן משמעות סמלית – המעבר בשער הכניסה לארץ ישראל, לא רק הפיזית אלא בעיקר הרוחנית. זו הסיבה שבתחילת הפרשה משה מצווה בהצבת אבני ברית בעת חציית הירדן, מעשה שיציין את אירוע הכניסה לארץ. וכך הוא אומר: **"וְהָיָה בַיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִקְרָא אֱלֹהֶיךָ לְנֶתַן לָךְ וְהִקְמַתָּ לָךְ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וְשָׂדֶת אֶתֶם בְּשֵׂיד".**

מדוע הכניסה לארץ מאופיינת ע"י חציית הירדן, מה מכיל מושג "חציית הירדן", והאם אפשרי שלמרות נוכחותנו הפיזית בארץ עדיין לא חצינו את הירדן ברמה המושגית?

המושג 'חציית הירדן' מופיע בתנ"ך 43 פעמים. החל מיעקב האומר **"במקלי עברתי את הירדן הזה"** ועד אליהו שחוצה את הירדן לפני שעולה בסערה השמימיה. בנוסף, מצינו ארבע פעמים בהם אירוע חציית הירדן איננו רק מעבר בנהר אלא אף קריעתו כקריעת ים סוף:

- יעקב בבורחו מפני אחיו, אומר **"כי במקלי עברי את הירדן"** ולמדים חז"ל במדרש (ילקוט שמעוני תורה פרשת וישלח רמז קלא) שביבשה עבר.
- מעבר בני ישראל בכניסתם לארץ, לווה אף הוא בנס קריעת הנהר שדומה בעוצמתו לנס קריעת ים סוף, כאמור בתהילים – **"הים ראה וינוס, הירדן יסוב לאחור"**.
- אליהו במסלול פרישתו ועלייתו לשמים עוזב את ארץ ישראל ואת תפקידו. הוא עושה את המסלול ההפוך לכניסה לארץ. מהגלגל הוא מגיע לירדן, קורע את הנהר ומשם עולה בסערה – דווקא מעל פסגת הר נבו הממוקם שם בערבות מואב.
- אלישע אחרי פרידתו מאליהו חוזר אל ארץ ישראל ומקבל את מינוי הנביא. בדרכו אף הוא חוצה וקורע את הירדן (מלכים ב' ח' יד).

מכל העולה כאן נמצא שחציית הירדן מהווה את שער הכניסה אל ארץ ישראל המושגית!

משה שלא נכנס לארץ, אינו עובר את הירדן. הוא מייצג את ההנהגה האלוהית הניסית בעוד שחיי ארץ ישראל הינם חיי עמל ואחריות. הירדן הוא המעבר בין ההנהגה הניסית להנהגה הארצית. נס קריעת הירדן מהווה את שער הכניסה לארץ, ששם יש כעין "העברת מקל" בין מלכות שמים למלכות ארץ. לכן משה עומד ונושא את נאומו בערבות מואב, על יד שער הכניסה לארץ ישראל ושם, על הירדן, עוברת ההנהגה ליהושע שמוביל את העם להנהגה אחרת, ארצית. בהנהגה זו האדם אחראי ונלחם בצורה ארצית לחלוטין. בני ישראל בהנהגת יהושע נכנסים לארץ ישראל אך עליהם לזכור שלא מדובר רק בשינוי מקום גאוגרפי אלא בכניסה למציאות רוחנית אחרת ולכן אבני הברית ממוקמות במעבר הירדן שמהווה אף מעבר נפשי.

הסכנה בחיים הארץ-ישראליים היא שכחת התורה האלוהית, ועל כן על אבני הברית במעברות הירדן, בשער הכניסה לארץ ישראל, נכתבים דברי התורה. רק כך האדם הארץ-ישראלי ידע איך לאחד ולשלב בין מלכות שמים ואחריות בני האדם בארץ. ולראייה, אליהו שניסה לכפות אמונה משמים בדרך הניסית, נאלץ לעזוב את הארץ דרך מעבר זה בדרך ההפוכה – מהארץ החוצה, וההנהגה מועברת לאלישע דווקא במעבר הירדן הזה.

נמצינו למדים שלא די בכניסה לארץ אלא יש גם לדעת איך לעבור את מעבר הירדן הרוחני. יש לדעת איך לקרוא את דברי התורה שנכתבו על אבני הזיכרון שבמעבר, ומכאן לדעת לחבר בין מעשה ידי אדם ובין ההנהגה הניסית.

פרשה זו שבה ושואלת אותנו שוב ושוב – האם אנו מוכנים ויכולים לעבור את הירדן באופן הזה? האם אנו יודעים את אחריותנו בחיינו הארץ-ישראליים? האם אנו זוכרים איך לממש את החיבור אל התורה האלוהית שנחרתה בשער הכניסה לארץ... שם במעבורות הירדן.

הרב אביה רוזן, ראש מדרשת עין הנצי"ב, מתגורר ביישוב חיספין שברמת הגולן, בוגר ישיבת ההסדר מעלה אדומים. בוגר למדעי הפילוסופיה יהודית וכללית באוניברסיטת בר-אילן. רב ומחנך לשעבר בישיבת חיספין ובמכינת קשת יהודה. לשעבר ראש כולל ההלכה במלבורן אוסטרליה, ממקימי המכינות הקדם צבאיות הכלליות ומי שעמד בראש "ראש מכינה קדם צבאית מיצר" בעשר השנים האחרונות. פעיל בארגונים חברתיים של צדק חברתי וקירוב בין דתיים לחילונים.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il

אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il